

ამერიკის სოფლის სკოლა, როგორც სოციალურ-ეკონომიკური სივრცე

ნატალია კოპალიანი, ეკონომიკის დოქტორი
თეა ბიძინაშვილი, ბიზნესადმინისტრირების დოქტორი
ქეთევან სალუქვაძე, არქიტექტურის დოქტორი

რეზიუმე

სტატიაში განხილულია ამერიკის სოფლის სკოლა, როგორც სოციალურ-ეკონომიკური სივრცე, ბოლო წლების განმავლობაში ამერიკის სოფლის სკოლები წინ უსწრებს ქალაქის სკოლებს მიღწევებისა და გამოსაშვები კლასის მოსწავლეთა პროცენტული მაჩვენებლების მხრივ. 2004 წელს 10 მილიონზე მეტმა მოსწავლემ დაამთავრა სოფლის სკოლა ამერიკის შეერთებულ შტატებში. სკოლა არის საზოგადოებრივი სერვისის მიმწოდებელი ორგანიზაცია, რომელიც უზრუნველყოფს განათლების მიცემას სოფლის მაცხოვრებლებისთვის. ყველა სოფლის მაცხოვრებელს აქვს კავშირი განათლების სისტემასთან. სკოლა ხელს უწყობს ურთიერთობების განმტკიცებას მოსწავლეს, მასწავლებელსა და თემის წევრებს შორის. ვინაიდან სოფლის სკოლებში მოსწავლეებისა და მასწავლებლების რაოდენობა მცირეა ქალაქთან შედარებით, ეს კიდევ უფრო მეტად განაპირობებს ახლო და მტკიცე ურთიერთობების ჩამოყალიბებას.

საკვანძო სიტყვები: სკოლა, თემი, სოფელი, ქალაქი

Summary

The article deals with the school in the village, as the social-economic area, in recent years in the achievements of the schools ahead of the city schools and the percentage of pupils in the graduating class. In 2004, more than 10 million rural youth to graduate school in the United States. The school is a public service provider organization, which provides education to the rural people. All the villagers have access to the education system. School helps strengthen the pupils, teachers and community members. As the number of pupils and teachers in rural schools are small compared with the city, it would further contribute to a close and enduring relationships.

Keywords: school, community, village City

* * * * *

2004 წელს 10 მილიონზე მეტმა მოსწავლემ დაამთავრა სოფლის სკოლა ამერიკის შეერთებულ შტატებში. ეს ათი მილიონი შეადგენს ქვეყნის მე-12 კლასელების მხოლოდ 21%-ს. სოფლად სკოლების რაოდენობა მცირეა. ეს გასაგებია, მოსახლეობის სიმჭიდროვე სოფლად დაბალია და მოსახლეობა გაფანტულია.

სკოლა წარმოადგენს მნიშვნელოვან ადგილობრივ ინსტიტუტს ყველა თემისთვის, მათი როლი განსაკუთრებით გამოჩენილია. სოფლის სკოლა ხშირად არის თემისთვის ყველაზე მსხვილი ადგილობრივი დამსაქმებელი. გარდა ამისა, ის მიმზიდველობას სძენს სოფელს. სკოლის არსებობას აქვს პირდაპირი გავლენა ადგილობრივ ეკონომიკურ საქმიანობაზე და გარდა ამისა, ის აქტიურ როლს თამაშობს თემის განვითარების საქმეში.

ადგილობრივი ინსტიტუტებიდან ყველაზე მეტად სკოლა უწყობს ხელს თემის იდენტობის ჩამოყალიბებას, და მისი სოციალური საზღვრების დადგენას. სკოლა არის საზოგადოებრივი სერვისის მიმწოდებელი ორგანიზაცია, რომელიც უზრუნველყოფს განათლების მიცემას სოფლის მაცხოვრებლებისთვის. ყველა სოფლის მაცხოვრებელს აქვს კავშირი განათლების სისტემასთან. სკოლა ხელს უწყობს ურთიერთობების განმტკიცებას მოსწავლეს, მასწავლებელსა და თემის წევრებს შორის. ვინაიდან სოფლის სკოლებში მოსწავლეებისა და მასწავლებლების რაოდენობა მცირეა ქალაქთან შედარებით, ეს კიდევ უფრო მეტად განაპირობებს ახლო და მტკიცე ურთიერთობების ჩამოყალიბებას.

სოფლის მოსწავლეებს აქვთ უფრო უკეთესი აკადემიური მოსწრება ქალაქთან შედარებით, ხოლო ქალაქგარეთ მაცხოვრებელ სტუდენტებს - ყველაზე საუკეთესო. შეერთებული შტატების განათლების სამინისტროს მიერ მომზადებულ ბოლო ანგარიშში მოცემულია მე-4 და მე-8 კლასელების პროცენტული რაოდენობა, რომლებსაც საშუალოზე მაღალი ან უფრო მაღალი ქულები აქვთ მათემატიკაში, კითხვაში და გამოცდებზე. ამ ანგარიშის მიხედვით, სოფლის სკოლის მოსწავლეები მნიშვნელოვნად წინ უსწრებენ ქალაქისას, თუმცა ქალაქგარეთ სკოლის მოსწავლეებს აქვთ ყველაზე მაღალი ქულები კითხვასა და მათემატიკაში. სოფლის საშუალო სკოლის მოსწავლეები ასევე წინ არიან სკოლის მიტოვებისა და გამოსაშვები კლასის მოსწავლეთა რაოდენობის მხრივ. 2004 წელს, სოფლის დასახლებებში 16-24 ასაკოვანი ადამიანების 11%-მა მიატოვა საშუალო სკოლა, როცა ქალაქში ეს მაჩვენებელი შეადგენს 13%-ს და ქალაქგარეთ -9%-ს. მსგავსად ამისა, 2002-2003 წლებში სოფლის პირველკურსელთა წილი იყო 75%, ქალაქის-65% და ქალაქგარეთ კი-79%.

გამოყენებული იქნა ახალგაზრდების მრავალწლიანი ეროვნული კვლევის მონაცემები, რათა შეედარებინათ 25 წლის მოზრდილთა აკადემიური მოსწრების მაჩვენებლები. ეს მოზრდილები თითხმეტი წლის ასაკში ცხოვრობდნენ სოფელში ან ქალაქში. მოზრდილების 86%-მა, რომლებიც ცხოვრობდნენ ქალაქში დაამთავრეს საშუალო სკოლა, სოფლად ეს მაჩვენებელი შეადგენდა 85%-ს. ასევე დაადგინდა, რომ ქალაქის სკოლადამთავრებულთა 65% შევიდა კოლეჯში, მაშინ როცა სოფლის სკოლადამთავრებულთა მხოლოდ 56%-მა გადაწყვიტა სწავლა გაეგრძელებინა კოლეჯში. სოფლის სკოლადამთავრებულთა 70% დაბრუნდა სოფელში საცხოვრებლად კოლეჯში სწავლის შემდეგ. მაშინ როცა, სოფელსა და ქალაქში გამოსაშვები კლასის მოსწავლეთა პროცენტული რაოდენობა თითქმის თანაბარია, სოფლის მოსწავლეთა უფრო მცირე რაოდენობა წავიდა კოლეჯში სასწავლებლად. ხოლო სოფლის სკოლების მოსწავლეთა მესამედი, რომელთაც გადაწყვიტეს უმაღლესი განათლების მიღება არ დაბრუნდა სოფელში.

საშუალო სკოლის შემდეგ სოფლის ახალგაზრდებს განათლების უფრო დაბალი დონე აქვთ ქალაქთან შედარებით. სოფლის მოზარდების მცირე რაოდენობა არის ჩართული საშუალო სკოლის შემდგომ არსებულ საგანმანათლებლო პროგრამებში, სოფლის ახალგაზრდების მხოლოდ 19%-ს აქვს ბაკალავრის ხარისხი, მაშინ როცა ქალაქში ეს მაჩვენებელი 30%-ს აღწევს, ხოლო ქალაქგარეთ-31.5%-ს. ეს გარკვეულწილად უკავშირდება იმას, რომ სოფლად რესურსების მოპოვება და გადამამუშავებელი მრეწველობა კარგად იყო განვითარებული, რომელიც სთავაზობდა მაცხოვრებლებს კარგ ხელფასებს და არ ითხოვდა კოლეჯის განათლებას. სოფლის ეკონომიკამ კი მნიშვნელოვანი ტრანსფორმაცია განიცადა ბოლო წლების განმავლობაში და ზემოხსენებული მრეწველობა და შესაბამისად სამუშაო ადგილები შემცირდა.

სოფლის სკოლები სხვადასხვა გამოწვევების წინაშე დგას, ამ გამოწვევებიდან უმეტესი სტრუქტურულ ხასიათს ატარებს. 2002 წელს შეერთებული შტატების კონგრესმა გამოსცა კანონი სანყისი და საშუალო განათლების შესახებ, რომელიც წარმოადგენდა საგანმანათლებლო რეფორმის საფუძველს და უზრუნველყოფას, რომ ყველა ბავშვს ამერიკაში მიეღო სანყისი და საშუალო განათლება. ამ კანონის მიხედვით განისაზღვრა განათლების გაუმჯობესების კრიტერიუმი, რაც გულისხმობდა მოსწავლეების რეგულარულ შეფასებას, სკოლების პასუხისმგებლობის გაზრდას მოსწავლეების შედეგების გამო. დადგინდა წლიური პროგრესის კრიტერიუმი, რომელიც მოიცავდა გარკვეულ სტანდარტებს, რომელიც ყველა შტატმა შექმნა ინდივიდუალურად. ეს სტანდარტები აფასებდა მოსწავლეების აკადემიურ მოსწრებას სტანდარტიზებული ტესტების მეშვეობით. თუ სკოლა ვერ შეძლებდა მომდევნო ორი წლის გან-

მავლობაში სტანდარტების დაკმაყოფილებას, მას მოსწავლეებისთვის უნდა დაერთო სხვა უკეთეს სკოლაში გადასვლის ნება და შესაძლებელია ასეთი სკოლა დახურულიყო.

აკადემიური მოსწრება მჭიდროდ არის დაკავშირებული ოჯახურ და საზოგადოებაში არსებულ მდგომარეობასთან და ასევე სოციალურ-ეკონომიკურ სტატუსთან. სოფლის სკოლები, სადაც მოსწავლეები ძირითადად არიან დაბალი შემოსავლის მქონე ოჯახებიდან, შეიძლება აღმოჩნდნენ სპეციფიკური გამოწვევების წინაშე. სკოლის მცირე ზომა უარყოფით გავლენას ახდენს მოსწავლეთა შეფასების პროცესზე, ვინაიდან მოსწავლეების ქულების მხრივ ცვლილებები წლიდან წლამდე უფრო მეტად შეიგრძნობა.

გარდა ამისა, სოფლის სკოლებს ტრადიციულად აქვთ უფრო ძლიერი კავშირი თემთან და ისინი უფრო მგრძნობიარეა ადგილობრივი კულტურის მიმართ და უფრო მეტად რეაგირებს ადგილობრივ მოთხოვნებზე, სტანდარტულ ტესტებზე კონცენტრირებამ შეიძლება გამოიწვიოს განათლებისადმი ფართო ხედვის შემცირება, ვინაიდან აქცენტი სკოლის მოსწავლეთა მხრიდან გაკეთდება მხოლოდ ტესტებზე. ვინაიდან ქულებს უფრო გადამწყვეტი მნიშვნელობა ენიჭება და ის განსაზღვრავს აკადემიური მოსწრების ხარისხს, არსებობს საფრთხე იმისა, რომ სოფლის განათლება მონყვეტილი იქნება მოსწავლეთა საჭიროებებსა და სურვილებს, თავიანთ ოჯახებსა და თემს.

ზემოაღნიშნული კანონი ასევე გულისხმობდა კვალიფიციური მასწავლებლების დაქირავებას, რაც ასევე სირთულეს წარმოადგენდა, განსაკუთრებით სოფლის სკოლებში. მასწავლებლებს უნდა ჰქონოდათ ბაკალავრის ხარისხი იმ საგანში, რასაც ასწავლიდნენ, ეს დამატებით სირთულეს ქმნიდა სოფლის სკოლებისთვის, როცა ერთი მასწავლებელი რამდენიმე საგანს ასწავლიდა. სოფლის გეოგრაფიული და სოციალური იზოლაცია ართულებდა მასწავლებლების აყვანას და ასევე ის ფაქტორი, რომ მასწავლებლის ხელფასი უფრო დაბალია სოფლად.

2003-2004 წლებში სოფლის მასწავლებლების საშუალო ხელფასი შეადგენდა 43,000 ამერიკულ დოლარს, მაშინ როცა ქალაქში ეს მაჩვენებელი შეადგენდა 44,000 დოლარს, ხოლო ქალაქ გარეთ-45,700 დოლარს.

სოფლად მაცხოვრებელ მოზრდილებს აქვთ განათლების უფრო დაბალი დონე, ვიდრე მათ თანატოლებს ქალაქში. ამერიკის შეერთებული შტატების მოსახლეობის აღწერის ბიუროს მონაცემების მიხედვით, 25 წლის და ზემოთ ასაკის სოფლის მაცხოვრებელთა 23%-ს არ აქვს დამთავრებული საშუალო სკოლა. ეს არის მნიშვნელოვანი გაუმჯობესება 1990 წელთან შედარებით, როცა ეს მაჩვენებელი 31%-ს შეადგენდა. ქალაქში ეს მაჩვენებელი შეადგენს 19%-ს. 2004 წელს, სოფლის მოზრდილი მოსახლეობის 13%-ს ჰქონდა ბაკალავრის ხარისხი. ზოგადად ქვეყანაში ეს მაჩვენებელი შეადგენდა 17%-ს. ეს

განსხვავებები მნიშვნელოვანია, რადგან ის გვიჩვენებს, რომ განათლების ფასი ეკონომიკური სტატუსის მქონე პირებისთვის იზრდება წლების განმავლობაში. 1984-2000 წლებში შეერთებულ შტატებში გაზრდილ სამუშაოთა ორი მესამედის შემთხვევაში საჭირო იყო ბაკალავრის ან უფრო მაღალი ხარისხი, და ეკონომიკური პერსპექტივა შემცირდა იმ პირებისთვის, რომელთაც ჰქონდათ მხოლოდ საშუალო სკოლის დიპლომი ან უფრო დაბალი.

ამის შედეგად, ადამიანური კაპიტალის დეფიციტის სოფლის დამახასიათებელი თვისება, რაც ამცირებს შესაძლებლობას სოფლის მაცხოვრებლების მიიღოს მყარი, კარგად ანაზღაურებადი სამუშაო და მოიპოვოს ეკონომიკური უსაფრთხოება. ადამიანური კაპიტალი და განათლების დონე დაბალია სოფლად. კვლევებით დადასტურდა, რომ ეროვნული უმცირესობებსა და ქვეყნის სამხრეთში მაცხოვრებლებს აქვთ განათლების დაბალი დონე. ეს დაბალი დონე კი ნიშნავს სიღარიბეს. ამ შემთხვევაში ყალიბდება მიზეზ-შედეგობრივი კავშირი. პირები, რომელთა განათლების დონე დაბალია, უმეტესად არიან ლარიბები და ლარიბი ადამიანები ხშირად არ სწავლობენ ან ამთავრებენ სკოლას. განათლების დაბალ დონეს მრავალი მიზეზი განაპირობებს, სტუდენტთა სწრაფ ცვალებადობას განსაკუთრებული უარყოფითი გავლენა აქვს განათლების დონეზე სოფლის ლარიბ მოსახლეობას შორის. სტუდენტთა მონაცვლეობას განაპირობებს ხშირი გადაადგილებები საცხოვრებელი პირობების გამოცვლის მიზნით. ამ გადაადგილების ძირითადი მიზანია უფრო უკეთესი შესაძლებლობის მიღება. საკუთრების დაკარგვა, არასტაბილური ურთიერთობები, ოჯახური ძალადობა, სამსახურის დაკარგვა, და სხვა ოჯახური გარემოებები უმეტესად იწვევს საცხოვრებელი ადგილის გამოცვლას და შესაბამისად სხვა სკოლაში გადასვლას. სოციალური და საცხოვრებელი პირობების და ასევე აკადემიურ წარუმატებლობას შედეგად მოაქვს ეკონომიკური არასტაბილურობა და ასევე დაბალი ქულები სხვადასხვა საგნებში. ხშირად საცხოვრებელი პირობების გამოცვლა გულისხმობს სხვა რეგიონში გადასვლას, სადაც სკოლებში სასწავლო პროგრამები შეიძლება იყოს განსხვავებული, რაც გავლენას ახდენს მოსწავლეთა აკადემიურ მოსწრებაზე.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. David I. Brown, Kai A. Schafft 2011. Rural people & communities in the 21-st century. politi
2. Byrne, D. 1999. Social Exclusion. Open Universiti Press, Buckingham.
3. Lichter, D. & Parisi, D. 2008. Concentrated Rural Poverty and the Geography of Exclusion. Carsey Policy Brief, Fall.
4. Payne, R. 2005. A Framework for Understanding Poverty. Aha! Process, Inc., Highlands, TX